

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำให้บริการกับผลการปฏิบัติงาน ของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก

Relationships between Servant Leadership and Job Performance of Coordinating Teachers of the World Morality Revival Project

มัทนา นิถานานนท์ และสนั่น ประจักษ์จิตร

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาภาวะผู้นำให้บริการ ผลการปฏิบัติงานของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำให้บริการกับผลการปฏิบัติงานของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 537 คน คือผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการผู้รับผิดชอบโครงการในโรงเรียนดังกล่าวตั้งแต่ครั้งที่ 1-8 กลุ่มตัวอย่างกำหนดขนาดจากตารางสำเร็จรูปของ Yamane ได้ 222 คน เลือกโดยวิธีการการสุ่มหลายขั้นตอน เลือกผู้ตอบแบบเจาะจงโรงเรียนละ 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนมาจำนวน 195 ชุด คิดเป็นร้อยละ 87.84 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับของภาวะผู้นำให้บริการของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีองค์ประกอบด้านการมุ่งมั่นพัฒนาบุคคลค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมาคือการสร้างชุมชน ส่วนการฟังมีค่าเฉลี่ยในอันดับต่ำที่สุด 2) ระดับผลการปฏิบัติงานของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกโดยภาพรวมมีผลการปฏิบัติงานอยู่ในอันดับสูง โดยองค์ประกอบด้านกิจวัตรประจำวันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสูงที่สุด รองลงมาคือด้านกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม ส่วนด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับต่ำที่สุด 3) ภาวะผู้นำให้บริการของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำให้บริการ / ผลการปฏิบัติงาน / โครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก

Abstract

The objectives of the research were to study: 1) levels of servant leadership of coordinating teachers of the World Morality Revival Project, 2) job performance of the teachers, and 3) the relationship between servant leadership and the job performance of the teachers. The population consisted of 537 directors and assistant directors in charge of the World Morality Revival Project of those schools which applied from the first to the eighth rounds. A sample of 222 personnel, according to the Yamane table at 95% confidence level, was selected by means of a stratified random sampling method. The instrument was a questionnaire constructed by the researcher. 195 questionnaire copies, or 87.84 percent, were returned and usable. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient.

The results of the research were as follows: 1) The overall level of servant leadership of the coordinating teachers was at high levels. The item ranked at the top was commitment of personnel development, followed by that of community establishment, while that of listening was ranked at the bottom. 2) The overall level of job performance of the coordinating teachers was also at high levels. The item ranked at the top was daily activities, followed by that of social development activities, while that of learning management was ranked the lowest. 3) Servant leadership had a positive relationship with the job performance of the coordinating teachers with statistical significance at the level of 0.01.

KEYWORDS: SERVANT LEADERSHIP / JOB PERFORMANCE / WORLD MORALITY REVIVAL PROJECT

บทนำ

การก้าวเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้านไม่ว่า จะเป็นผลจากการก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสื่อสารสมัยใหม่ ที่สามารถแพร่กระจายข่าวสารข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความอยู่รอดของคนในปัจจุบัน ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก จึงได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันที่รุนแรงนี้ด้วย ท่ามกลางความบีบคั้นทางสังคมดังกล่าว พ่อแม่ผู้ปกครองจึงต่างทุ่มเทเวลาทุ่มหน้าทำมาหากินเพื่อจุนเจือครอบครัว การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นที่พ่อแม่ในอดีตเคยเป็นผู้ถ่ายทอดทักษะให้กับลูกๆ นั้น พ่อแม่สมัยนี้ไม่มีโอกาสและเวลาที่จะมาสอนลูกๆ ของพวกเขาได้อีกต่อไปส่งผลให้ขาดการพัฒนาทางด้านจิตใจให้มีจริยธรรมและค่านิยมที่ดีทำให้เกิดปัญหาที่มีความรุนแรง ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน พ่อแม่ส่วนใหญ่คาดหวังที่จะให้สถาบันทางการศึกษาเท่านั้นเป็นผู้ปลูกฝังทางจริยธรรม แต่ในความเป็นจริงทุกหน่วยทางสังคมมีหน้าที่สำคัญนี้ทั้งสิ้น

โครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก โดยชมรมพุทธศาสตร์สากล เป็นโครงการที่สร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชนของไทย โดยอาศัยหลักการพัฒนาจริยธรรมภายในตนเอง เน้นการปฏิบัติจริงผ่านกิจกรรมและสร้างความร่วมมือของสถาบัน บ้าน วัด โรงเรียน โครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกทั้งเจ็ดครั้งที่ผ่านมา ประสบความสำเร็จอย่างดียิ่งทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ กล่าวคือ ในเชิงปริมาณมีสถาบันศึกษาและนักเรียนเข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้น ในเชิงคุณภาพพบว่า โรงเรียนที่ได้เข้าร่วม

โครงการมีความพึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมด้านศีลธรรมของนักเรียน บางแห่งได้บรรจุในแผนประจำปีของสถานศึกษาและขยายผลให้ครอบคลุมนักเรียนทั้งโรงเรียน นอกจากนี้เครือข่าย บ้าน วัด โรงเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม (สถาพร ถาวรสุข และบัลลังก์ โรหิตเสถียร, 2555)

การดำเนินโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก โดยชมรมพุทธศาสตร์สากล มุ่งเน้นสร้างผู้นำเยาวชนต้นแบบด้านศีลธรรมผ่านบทฝึกในกิจวัตรประจำวันอย่างต่อเนื่องจนเป็นนิสัยควบคู่กับการทำกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม และการเรียนรู้เรื่องพระรัตนตรัยโดยยึดหลักการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school based management: SBM) และอาศัยความร่วมมือของสถาบันหลักในสังคมไทย คือ บ้าน วัด และโรงเรียน (บวร) (ชมรมพุทธศาสตร์สากล, 2556) โดยผู้ขับเคลื่อนหลักในการดำเนินงาน คือ ตัวแทนครูในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ หรือ เรียกว่า “ครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก” ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการนี้ คัดเลือกนักเรียน สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครอง สร้างแรงบันดาลใจและดำเนินกิจกรรมตามระเบียบของโครงการ ดังนั้นภาวะผู้นำของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกจึงมีความสำคัญยิ่งในการฟื้นฟูศีลธรรมโลก กล่าวคือเป็นผู้ประสานความร่วมมือของเครือข่ายบ้านวัดโรงเรียนผ่านกิจกรรมส่งเสริมศีลธรรมในชุมชนครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมเปรียบเสมือนเป็นผู้นำผู้ประสานงานเครือข่ายต่างๆ และเป็นผู้ใกล้ชิดที่สุดกับนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งต้องปฏิบัติงานตามกิจกรรมต่างๆ ที่อยู่ภายใต้ภารกิจของโครงการทั้งสามด้าน คือ ด้านกิจวัตรประจำวัน

ด้านกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม และด้านการเรียนรู้ โดยครูต้องอาศัยความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของโครงการ และสามารถปฏิบัติงานตามจุดประสงค์และกิจกรรมประเมินผลของโครงการได้ ครูผู้ประสานงานจึงถือเป็นตัวจักรสำคัญ (key man)

แม้ครูผู้ประสานงานโครงการฯ จะมีความสำคัญมาก แต่โครงการไม่สามารถดำเนินโครงการเพียงคนเดียวให้เกิดประสิทธิผลได้ ต้องอาศัยเครือข่ายความร่วมมือจาก ผู้ปกครอง ชุมชนและบุคลากรในโรงเรียน (บ้าน วัด โรงเรียน) อีกด้วย การใช้เพียงกลยุทธ์ ตัวแบบ เทคนิค วิธีการ ทักษะ และการปฏิบัติ อาจยังไม่ช่วยให้เกิดประโยชน์ หากปราศจากความเข้าใจพื้นฐานแรงบันดาลใจของคนที่สร้างความผูกพันระหว่างผู้นำกับผู้ตาม และไม่สามารถช่วยสร้างอนาคตขององค์การได้ (Greenleaf Centre for Servant Leadership อ้างถึงใน สมประสงค์ เรือนไทย, 2551) การอาศัยความร่วมมือจากเครือข่ายต่างๆ ย่อมไม่สามารถใช้วิธีการบังคับ หรือใช้การควบคุมที่เข้มงวดเหมือนการเป็นผู้นำในอดีต วิธีที่จะช่วยสนับสนุนการทำงานนี้ต้องอาศัย การมอบอำนาจแก่คน หรือเครือข่าย โดยผู้นำ หรือ ณ ที่นี้ คือ ครูผู้ประสานงานโครงการฯ ต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวก คอยสนับสนุนให้ผู้เข้าร่วมโครงการดำเนินกิจกรรมด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ ด้วยเหตุนี้หลักการของภาวะผู้นำที่มีแนวคิดพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีพฤติกรรมที่ประกอบด้วยความคุณธรรม การดูแลเอาใจใส่เพื่อนร่วมงานได้ เจริญอกงามภาวะผู้นำไปบริการ จึงเป็นคำตอบที่เหมาะสมกับบริบทนี้ (Spears อ้างถึงใน สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และ สราวุธ กันหลง, 2553)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำไปบริการกับผลการปฏิบัติงานของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อโครงการ ด้านการกำหนดบทบาท การวางแผนและการติดตามการปฏิบัติงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกในโรงเรียน และเป็นการนำเสนอผลการวิจัยต่อผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำไปบริการของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก
2. เพื่อศึกษาผลการปฏิบัติงานของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก ตามภารกิจการปฏิบัติงานของโครงการ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำไปบริการกับผลการปฏิบัติงานของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำไปบริการของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน

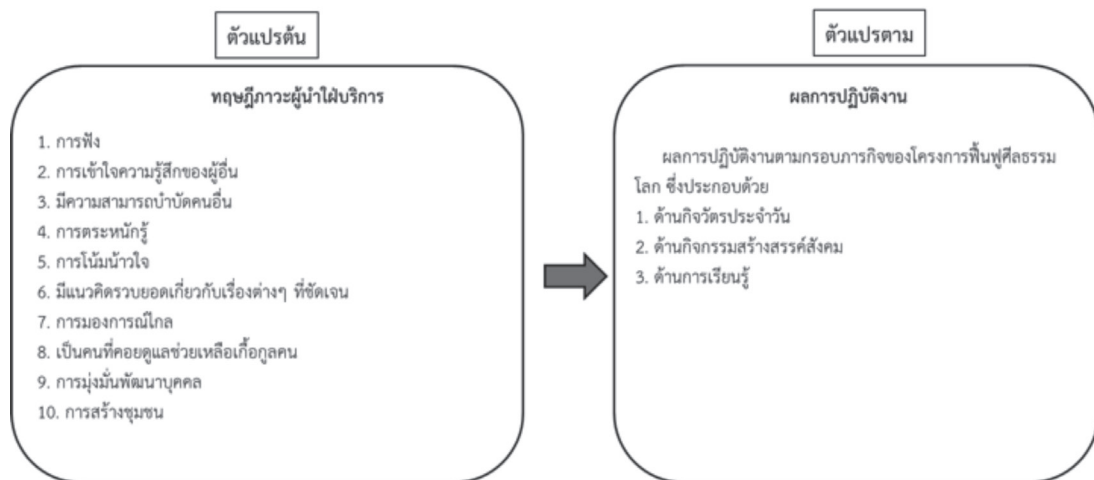
ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรประชากรที่ใช้ในการสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำไปบริการกับผลการปฏิบัติงานของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกคือ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการผู้รับผิดชอบโครงการในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกทั่วประเทศตั้งแต่

ครั้งที่ 1-8 จำนวน 537 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ใช้วิธีการสุ่มหลายขั้นตอน คือกำหนดขนาดตัวอย่างที่เป็นจำนวนโรงเรียนจากตารางสำเร็จรูปที่ใช้ในการกำหนดตัวอย่างของ Yamane (อ้างถึงใน เสมอเหมือน โลหะกิจ, 2548) ในการวิเคราะห์โดยใช้สถิติทั่วไปที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ตัวอย่างขนาด 222 คน เลือกผู้ตอบแบบเจาะจง (purposive sampling) โรงเรียนละ 1 คน รวม 222 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหาเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำไฟบริการ เพื่อนำมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำไฟบริการและผลการปฏิบัติงานของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก

2. นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในข้างต้นมาทำการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่จะใช้วัดภาวะผู้นำไฟบริการและผลการปฏิบัติงานของ

คือ ทฤษฎีภาวะผู้นำไฟบริการ (Spears, 2010) มุ่งองค์ประกอบสลับประการดังนี้การฟัง การเข้าใจ ความรู้สึกของผู้อื่น มีความสามารถบำบัดคนอื่น (healing) การตระหนักรู้การโน้มน้าว การสร้างมโนภาพ การมองการณ์การดูแลรับผิดชอบ การมุ่งมั่นพัฒนาบุคคลให้เติบโต การสร้างชุมชนและผลการปฏิบัติงานตามกรอบภารกิจของโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก (ชมรมพุทธศาสตร์สากล, 2556) ซึ่งประกอบด้วยด้านกิจวัตรประจำวันด้านการจัดการเรียนรู้ด้านกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

ครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก

3. ทำการตรวจสอบความตรง (validity) ของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำการตรวจสอบเนื้อหาและสำนวนการใช้ภาษาตลอดจนความถูกต้องคือให้มีความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ปรับปรุงแก้ไข ก่อนส่งให้ทดลองใช้ (try out) กับประชากรที่ลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาคำนวณค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์ (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของส่วนที่ 2 ภาวะผู้นำไฟบริการและส่วนที่ 3 ผลปฏิบัติงานของครูผู้ประสานงานและ เท่ากับ 0.96 และ 0.97 ตามลำดับ

4. ขอหนังสือ แนะนำตัวจากภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อติดต่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยกับผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเยาวชนโลก ชมรมพุทธศาสตร์สากล ฯ และหัวหน้าภาคในโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก เมื่อได้รับอนุญาต แล้วจึงเข้าพบกับผู้ประสานงานจังหวัด เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ และวิธีการเก็บข้อมูลในการวิจัย

5. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) จำนวนตามลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำไฟบริการ และผลการปฏิบัติงานของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำไฟบริการ และผลการปฏิบัติงานของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำไฟบริการกับผลการปฏิบัติงานของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกสรุปดังนี้

1. ภาวะผู้นำไฟบริการของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกมีระดับภาวะผู้นำไฟบริการโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่าการมุ่งมั่นพัฒนาบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดรองลงมา คือการสร้างชุมชนส่วนการฟังมีค่าเฉลี่ยในระดับต่ำที่สุดเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1.1 ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า เชื่อว่าคนมีคุณค่าภายในที่สูงกว่าลักษณะภายนอก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.2 ด้านการสร้างชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า มุ่งสร้างกลุ่มหรือชุมชนภายในกลุ่มผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.3 ด้านการตระหนักรู้โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ความกระตือรือร้นกับสิ่งรอบๆ ตัวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.4 ด้านมีความเห็นใจคนอื่นโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า แสดงความปรารถนาดีต่อผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.5 ด้านมีความสามารถบำบัดคนอื่นโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า สามารถให้กำลังใจตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.6 ด้านมีแนวคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่ชัดเจนโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า กระตุ้นให้ผู้เรียนให้มองภาพใหญ่ของกิจกรรมร่วมกันมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.7 ด้านเป็นคนที่คอยดูแลช่วยเหลือ
เกื้อกูลคนโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาใน
แต่ละองค์ประกอบ พบว่า เป็นคนที่คอยดูแล
ช่วยเหลือเกื้อกูลคนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.8 ด้านการโน้มน้าวใจโดยรวมอยู่ใน
ระดับสูง เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า
สามารถสร้างความตกลงร่วมกัน ภายในกลุ่มอย่าง
มีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.9 ด้านการมองการณ์ไกลโดยรวมอยู่ใน
ระดับสูง เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า
เข้าใจถึงบทเรียนจากอดีตความเป็นจริงในปัจจุบัน
และเหตุการณ์ต่อเนื่องที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมีค่า
เฉลี่ยสูงสุด

1.10 ด้านการฟังโดยรวมอยู่ในระดับสูง
เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า สามารถ
ตีความจากสิ่งที่ได้ยินเพื่อให้ทราบความต้องการมี
ค่าเฉลี่ยสูงสุด

2. ผลการปฏิบัติงานของครูผู้ประสานงาน
โครงการฟื้นฟูศิลปกรรมโลก ตามภารกิจกาปฏิบัติ
งานของโครงการมีระดับผลการปฏิบัติงานโดยรวม
อยู่ในอันดับสูงเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ
พบว่า

2.1 ผลการปฏิบัติงานของครูผู้ประสาน
งานโครงการฟื้นฟูศิลปกรรมโลกด้านกิจวัตรประจำวัน
พบว่า โดยภาพรวมมีผลการปฏิบัติงานอยู่ใน
ระดับสูงเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การเป็นกำลัง
ใจให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจวัตรสืบประการ มีค่าเฉลี่ย
สูงที่สุดรองลงมา คือการมุ่งเน้นการสร้างต้นแบบ
เยาวชนด้านศิลปกรรมการลงนามแสดงความชื่นชม
ในสมุดบันทึกความดีมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2.2 ผลการปฏิบัติงานของครูผู้ประสาน
งานโครงการฟื้นฟูศิลปกรรมโลกด้านการจัดการ
เรียนรู้พบว่าโดยภาพรวมมีผลการปฏิบัติงานอยู่ใน
ระดับสูงเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า รู้และเข้าใจ
ในการจัดการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาสาระที่กำหนด
เพื่อเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้เป็นต้นแบบ
เยาวชนด้านศิลปกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดรองลงมา
คือการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้

2.3 ผลการปฏิบัติงานของครูผู้ประสาน
งานโครงการฟื้นฟูศิลปกรรมโลกด้านกิจกรรม
สร้างสรรค์สังคมพบว่า โดยภาพรวมมีผลการ
ปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายข้อ
พบว่ากิจกรรมสร้างสรรค์สังคมเพื่อพัฒนาการ
ทำงานเป็นทีมและช่วยเหลือเกื้อกูล มีค่าเฉลี่ย
สูงที่สุดรองลงมา คือ สนับสนุนกิจกรรมสร้างสรรค์
สังคมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ส่วนการใช้รูปแบบ
คณะกรรมการฯ ในการคัดเลือกกิจกรรมสร้างสรรค์
สังคม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน เรื่อง ความ
สัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำไฟบริการกับผลการ
ปฏิบัติงานของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟู
ศิลปกรรมโลกพบว่า ภาวะผู้นำไฟบริการของครู
ผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศิลปกรรมโลกมีความ
สัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐาน
ที่ตั้งไว้เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบพบว่า
มีความเห็นใจคนอื่นมีความสัมพันธ์เชิงบวกใน
ระดับค่อนข้างสูงกับผลการปฏิบัติงานมากที่สุด
รองลงมาคือ การตระหนักรู้ส่วนการมุ่งมั่นพัฒนา
บุคคลมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานน้อย
ที่สุด

อภิปรายผล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 66.7) มีการศึกษาในระดับปริญญาโทจำนวน 161 คน (ร้อยละ 82.6) มีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน (ร้อยละ 64.6) และมีประสบการณ์ในวิชาชีพมากกว่า 12 ปี (ร้อยละ 55.4)

2. ภาวะผู้นำไฟบริการของครูผู้ประสานงาน โครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก มีผลการวิจัย พบว่า ครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกมีระดับภาวะผู้นำไฟบริการโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.86$, $SD = 0.64$) อาจเนื่องจากครูผู้ประสานงานเป็นผู้มีอิทธิพลต่อนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ในส่วนของการให้บริการนักเรียนที่เข้าร่วมเป็นอันดับแรก กล่าวคือ ลักษณะครูผู้ประสานงานฯ ต้องอุทิศตนในการทำงาน โดยเชื่อมั่นในความสามารถของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการจนมอบอำนาจและอาศัยความร่วมมือ เพื่อบรรลุเป้าหมายของงาน และระหว่างที่นักเรียนเข้าร่วมโครงการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ครูผู้ประสานงานฯ จะคอยช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกตลอดเวลาสอดคล้องกับโครงสร้างองค์การแบบผู้นำไฟบริการที่ผู้นำกำหนดทิศทางต่างๆ ของกิจกรรม โครงการหรือองค์กร ในช่วงแรกเปรียบเสมือนผู้นำอยู่บนยอดพีระมิด จากนั้นเริ่มปฏิบัติงาน บุคลากรระดับล่างจะกลายเป็นผู้อยู่ด้านบนยอดพีระมิดแทน โดยผู้นำต้องทำหน้าที่เป็นฐานพีระมิดในการสนับสนุนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของบุคลากรในทุกระดับ เพื่อนำไปสู่วิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ (Lichtenwalner, 2008) เมื่อพิจารณาถึงระดับของภาวะผู้นำไฟบริการในแต่ละองค์ประกอบของครูผู้ประสานงาน

โครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกพบว่า ภาวะผู้นำไฟบริการในองค์ประกอบของการฟัง มีความเห็นใจคนอื่น มีความสามารถบำบัดคนอื่นการตระหนักรู้ การโน้มน้าวใจมีแนวคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่ชัดเจน การมองการณ์ไกลเป็นคนที่คอยดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลคนการมุ่งมั่นพัฒนาบุคคล การสร้างชุมชน ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับสูงเช่นกัน

3. ผลการปฏิบัติงานของครูผู้ประสานงาน โครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกระดับผลการปฏิบัติงานของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกพบว่า โดยภาพรวมมีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง ($X = 3.74$, $SD = 0.70$) เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ ทุกด้านอยู่ในระดับสูง โดยเรียงลำดับจากด้านกิจวัตรประจำวันด้านกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมและด้านการจัดการเรียนรู้ ($X = 3.79, 3.75, 3.60$; $SD = 0.74, 0.78, 0.79$) สรุปได้ว่าระดับผลการปฏิบัติงานของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกอยู่ในระดับสูง ซึ่งหมายความว่า โครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกมีความสามารถที่จะบรรลุเป้าหมายหรือสิ่งที่ได้รับมอบหมายไว้ได้สำเร็จ และเมื่อพิจารณาถึงระดับผลการปฏิบัติงานของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านกิจวัตรประจำวัน ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้ประสานงานมีความรับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่สม่ำเสมอ มีความรู้และเข้าใจในกิจกรรมทุกๆ ด้าน มีกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ทั้งขั้นตอนวางแผน ปฏิบัติ วัดผลและรายงานผลให้นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ และผู้บริหารได้ทราบเพื่อการปรับปรุงพัฒนางานให้บรรลุเป้าหมายที่โครงการที่วางไว้ โรงเรียนในโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกที่ได้รับ

การจัดอยู่ในกลุ่มประสบความสำเร็จในระดับมาก เกิดจากครูผู้ประสานงานโครงการเห็นคุณค่าของโครงการมีความมุ่งมั่นที่จะทำให้นักเรียน เป็นคนดี มีความอดทน บากบั่น ที่จะทำให้ประสบความสำเร็จถึงแม้ผู้อำนวยการโรงเรียนให้การสนับสนุนโครงการอยู่ในระดับปานกลางคณะครูในโรงเรียนให้ความร่วมมือไม่มากและยังมีปัญหาในการปฏิบัติงานของโรงเรียน (อารมย์ สนานนท์, 2553)

4. จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ภาวะผู้นำไฟบริการของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .811$) ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกจะรู้สึกว่าเป็นเจ้าของงาน จะอุทิศตนให้เป็นประโยชน์ คิดว่าตนเป็นทรัพยากรหนึ่งในการทำงาน ยอมรับในความสามารถของนักเรียนในสิ่งที่นักเรียนเป็น ครูผู้ประสานงานจะกำหนดทิศทางของกิจกรรม เมื่อกำหนดทิศทางต่างๆ แล้ว ครูผู้ประสานงานฯ จะมอบอำนาจและปรับบทบาทเป็นผู้อำนวยการส่งเสริมและอาศัยความร่วมมือจากนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อให้ประสบความสำเร็จทุกกิจกรรมและการบรรลุเป้าหมายที่มีร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Greenleaf (1977) ลูกน้องจะเจริญก้าวหน้าได้เมื่อผู้นำเข้าใจพวกเขา เมื่อผู้ตามได้รับการยอมรับในสิ่งที่พวกเขาเป็น แม้ว่าผลงานของพวกเขาอาจถูกตัดสินในแง่ของสิ่งที่พวกเขาทำ บรรดาผู้นำที่มีความเห็นใจยอมรับผู้คนที่ดีตามพวกเขาบนพื้นฐานนี้มีแนวโน้มที่ได้รับการไว้วางใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของสมประสงค์ เรือนไทย (2551) ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้

การทำงานเป็นทีมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การกับผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารระดับต้นองค์การสื่อสารเอกชนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานครพบว่าภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารระดับต้นผู้บริหารระดับต้นเน้นให้มีหน้าที่สำคัญในการอุทิศตนเพื่อสนองความต้องการของผู้ร่วมงาน ให้ดูแลผู้ร่วมงานอย่างใกล้ชิด การใช้การเปิดเผยจริงใจและการโน้มน้าวมากกว่าการบังคับควบคุม เพื่อเป็นการตอบสนองต่อแนวทางในการดำเนินกิจการของผู้บริหารระดับสูง และให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำไฟบริการกับผลการปฏิบัติงานของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำไฟบริการโดยรวมอยู่ในระดับสูง ส่วนการฟัง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง แต่มีค่าเฉลี่ยในอันดับต่ำที่สุดและการมองการณ์ไกล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง แต่มีค่าเฉลี่ยในอันดับรองจากสุดท้ายจะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำไฟบริการโดยรวมอยู่ในระดับสูง ในส่วนของภาวะผู้นำที่มีระดับต่ำที่สุดและในระดับรองลงมา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูงเช่นกันหากต้องมีการเปลี่ยนแปลงครูให้ปรับตัวดีขึ้นควรให้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารโครงการควรส่งเสริมให้ครูแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันเช่นการจัดเสวนาทางความคิดและสร้างความตระหนักในการรับฟังมากยิ่งขึ้นหรือจัดอบรมด้านการฟัง นอกจากนั้นควรจัดให้

มีการศึกษาดูงานของครูและบุคลากรอื่นๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อให้ครูมีรูปแบบความคิดมองการณ์ไกลทำให้เกิดค้นหาวิธีแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปใช้พัฒนาโครงการให้ประสบความสำเร็จ

2. จากการวิจัยพบว่า ผลการปฏิบัติงานด้านกิจวัตรประจำวันโดยรวมอยู่ในระดับสูงส่วนลงนามแสดงความชื่นชมในสมุดบันทึกความดีมีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง แต่มีค่าเฉลี่ยในอันดับต่ำที่สุด รู้และเข้าใจกิจกรรมกิจวัตรสืบประการตามหลักสูตรในโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกมีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง แต่มีค่าเฉลี่ยในอันดับรองจากสุดท้าย หากต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูให้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่าผู้บริหารควรปรับทัศนคติและสร้างความตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องลงนามแสดงความชื่นชมในสมุดบันทึกความดี นอกจากนี้ผู้บริหารควรให้ครูปฏิบัติกิจกรรมกิจวัตรสืบประการตามหลักสูตรในโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกด้วยตนเองด้วย เพื่อให้ครูมีความรู้และเข้าใจอย่างถ่องแท้และนำไปใช้พัฒนาโครงการให้ประสบความสำเร็จ

3. จากการวิจัย พบว่าผลการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนรู้ภาพรวมอยู่ในระดับสูง แต่การใช้สื่อประกอบการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด หากต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูให้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ผู้บริหารควรจัดหรือมอบหมายให้ครูเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมในด้านองค์ความรู้และทักษะการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการทำงาน และสร้างแรงจูงใจหรือขวัญกำลังใจให้ครูเมื่อสามารถทำภารกิจให้สำเร็จ

4. จากการวิจัย พบว่าผลการปฏิบัติงานด้านกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมภาพรวมอยู่ในระดับสูง แต่การใช้รูปแบบคณะกรรมการฯ ในการคัดเลือกกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมมีค่าเฉลี่ยในอันดับต่ำที่สุด หากต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูให้ดียิ่งขึ้น ผู้บริหารควรมอบหมายให้ครูเพิ่มการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการร่วมคัดเลือกกิจกรรมในรูปแบบของคณะกรรมการมากยิ่งขึ้น ไม่ใช่เพียงร่วมทำกิจกรรมเท่านั้น นอกจากนี้ควรเร่งสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม (activity based learning) เพื่อครูพัฒนาความสามารถทางการจัดกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

5. จากการวิจัย พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำไฟเบอร์การมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง แต่เมื่อพิจารณารายได้พบว่า การมุ่งมั่นพัฒนาบุคคลและการมองการณ์ไกลมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานในระดับต่ำที่สุดและต่ำรองลงมาเท่านั้น หากต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูให้ดียิ่งขึ้น ผู้บริหารควรส่งเสริมแนวคิดว่าคุณค่าภายในของคนมีคุณค่าสูงกว่าลักษณะภายนอก คิดด้านบวกกับตนเองและผู้อื่น มุ่งพัฒนาความเป็นมนุษย์การเสียสละและอุทิศให้ผู้อื่นก่อนเสมอเป็นเรื่องที่มีคุณค่าน่ายกย่อง ให้มองคุณค่าของความพยายามและคุณภาพมากกว่าความสำเร็จเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว และอำนวยความสะดวกทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับครูในการพัฒนาโครงการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อขยายความคิดในการพัฒนาโครงการให้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำไฟบริการกับผลการปฏิบัติงานของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศิลปกรรมโลก ผู้วิจัยขอเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรทำวิจัยปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศิลปกรรมโลก เช่น ภาวะผู้นำแนวใหม่ การทำงานเป็นทีม บรรยากาศในการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงาน และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นต้น

2. ในการวิจัยในครั้งนี้อย่างผู้วิจัยทำการวิจัยกับโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูศิลปกรรมโลกทั่วประเทศตั้งแต่ครั้งที่ 1-8 ในการวิจัยครั้งต่อไปผู้สนใจอาจทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำไฟบริการกับผลการปฏิบัติงานของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศิลปกรรมโลกที่เข้าร่วมโครงการโดยไม่จำกัดจำนวนครั้งที่เข้าร่วมเพื่อศึกษาเปรียบเทียบและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ได้กว้างมากขึ้น

3. ศึกษาโดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยรูปแบบอื่นๆ เพิ่มเติมนอกเหนือจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม เช่น การสัมภาษณ์ การประเมินผลการปฏิบัติงานโดยนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ผู้ประสานงานโครงการจากชมรมพุทธศาสตร์สากล ผู้ปฏิบัติงานประเมิน

ตนเอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใช้อธิบายเชิงลึก และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์หลากหลายมากขึ้น

4. จากผลการวิจัยพบว่าระดับภาวะผู้นำไฟบริการของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศิลปกรรมโลก ด้านการโน้มน้าวใจอยู่ในลำดับที่ 8 จาก 10 อันดับและภาวะผู้นำไฟบริการด้านการโน้มน้าวใจมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานอยู่ในลำดับที่ 7 จาก 10 อันดับควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรในการฝึกอบรมครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศิลปกรรมโลกและทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านการโน้มน้าวใจหรือการจูงใจให้ครูเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานต่อไป

5. จากผลการวิจัยพบว่า ผลการปฏิบัติงานด้านกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมการใช้รูปแบบคณะกรรมการฯ ในการคัดเลือกกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง แต่มีค่าเฉลี่ยในอันดับต่ำที่สุด รู้และเข้าใจการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง แต่มีค่าเฉลี่ยในอันดับรองจากสุดท้าย ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม (activity based learning) ให้กับครูผู้ประสานงาน และวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการหรือแนวคิดในการสนับสนุนให้ครูผู้ประสานงานได้ใช้ การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม (activity based learning) ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสามารถนำไปพัฒนาการปฏิบัติงานหรือการจัดการเรียนรู้ต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ชมรมพุทธศาสตร์สากล. (2556). *คู่มือการดำเนินโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก ประจำปีการศึกษา 2556*.
ปทุมธานี: ชมรมพุทธศาสตร์สากลฯ
- สถาพร ถาวรสุข และ บัลลังก์ โรหิตเสถียร. (2556). *ข่าวสำนักงานรัฐมนตรี 31/2555 มหกรรมวัน
รวมพลังเด็กดี V-Star ผู้นำฟื้นฟูศีลธรรมโลก ครั้งที่ 6*. สืบค้นวันที่ 30 มิถุนายน 2556.
จาก <http://www.moe.go.th/websm/index.htm>,
- สมประสงค์ เรือนไทย. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ การทำงานเป็นทีมการเป็น
สมาชิกที่ดีขององค์การ กับผลการปฏิบัติงานของ ผู้บริหารระดับต้น องค์การสื่อสารเอกชน
แห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง, และ สราวุธ กันหลง. (2553). *ภาวะผู้นำไฟบริการในองค์การ: แนวคิด หลักการ
ทฤษฎี และงานวิจัย (Servant leadership in organization: Concept, principle, theory and
research)*. ขอนแก่น: คลังนาวิทยา.
- เสมอเหมือน โลหะกิจ. (2548). *ทัศนคติเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
และมหาวิทยาลัยแม่โจ้*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสถิติประยุกต์, มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.
- อารมย์ สนานภู. (2553). *การวิจัยและพัฒนาโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกสำหรับโรงเรียนในจังหวัด ราชบุรี.
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึง*

ภาษาอังกฤษ

- Greenleaf, R. K. (1977). *The servant leadership: A journey into the nature of legitimate power
and greatness*. New York: Paulist.
- Lichtenwalner, B. (2008). *Servant-leadership: An introduction to the power of leadership
through service* [PowerPoint slides]. Retrieved July 19, 2012, from [http://
modernservantleader.com/preso/ServantLeadership_Introduction.ppt](http://modernservantleader.com/preso/ServantLeadership_Introduction.ppt)
- Spears, L.C. (2010). *Character and Servant Leadership: Ten Characteristics of effective, caring
leaders. The Spears Center the Journal of Virtues & Leadership*. 1 (1): 25-30.

ผู้เขียน

นางสาวมัทนา นิถนายนนท์ นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
กรุงเทพมหานคร 10900 อีเมล: matna.pakkad@gmail.com

อาจารย์ ดร. สนั่น ประจงจิตร อาจารย์ประจำสาขาวิชา การบริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 10900 อีเมล: sananpr@gmail.com